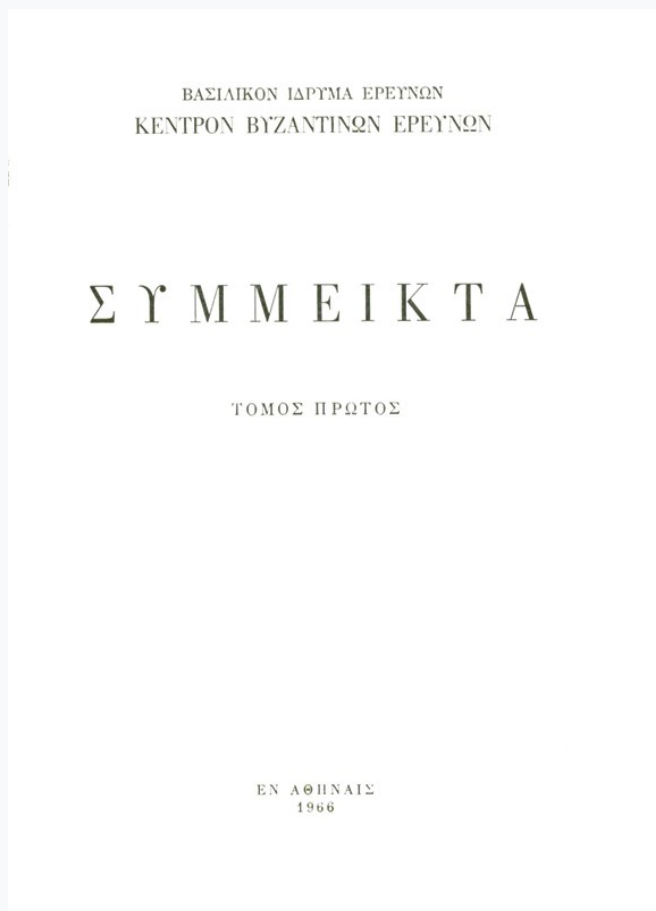

Byzantina Symmeikta

Vol 1 (1966)

SYMMEIKTA 1

Λανθάνον δίφυλλον τοῦ πατμιακοῦ κοντακαρίου 212

Αθανάσιος Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

doi: [10.12681/byzsym.556](https://doi.org/10.12681/byzsym.556)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΚΟΜΙΝΗΣ Α. Δ. (1966). Λανθάνον δίφυλλον τοῦ πατμιακοῦ κοντακαρίου 212. *Byzantina Symmeikta*, 1, 125–136.
<https://doi.org/10.12681/byzsym.556>

ΛΑΝΘΑΝΟΝ ΔΙΦΥΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΑΤΜΙΑΚΟΥ ΚΟΝΤΑΚΑΡΙΟΥ 212

Ἡ ἀπὸ πενταετίας ἐνασχόλησις ἡμῶν μὲ τὴν περιγραφὴν τῶν Πατμιακῶν κωδίκων¹ μᾶς ἔπεισε περὶ δύο κυρίως πραγμάτων: α) ὅτι ἡ ἐλπίς ἀνευρέσεως νέων κωδίκων ἢ νέων κειμένων εἰς παλαιούς γνωστούς κώδικας² δὲν εἶναι ματαία καὶ β) ὅτι ἡ γνώμη καθ' ἣν οἱ παλαιότεροι μοναχοὶ ἐπεδείκνυον ἀδιαφορίαν διὰ τοὺς κώδικας ἢ τὰ ἔγγραφα εἶναι μᾶλλον ὑπερβολικὴ³.

Οὕτω κατὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1964 ἀποστολὴν τοῦ Κ.Β.Ε. εἰς Πάτμον ἔσχομεν τὴν χαράν, παραλλήλως πρὸς τὴν κυρίαν ἐργασίαν, νὰ περιγράψωμεν διὰ βραχέων περὶ τοὺς ἐνενήκοντα νέους κώδικας, τοὺς ὁποίους ἐν τῇ στοργῇ των οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἱ. Μονῆς, ἰδίᾳ δὲ ὁ προηγούμενος π. Μελέτιος, περισυνέλεξαν ἐξ ἰδιωτῶν καὶ οὕτω διησφάλισαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κινδύνου τῆς ἐξ ἀκηδίας καταστροφῆς ἢ τῆς ἀπεμπολήσεώς των⁴.

Εἷς τινὰ λοιπὸν χαρτῶν κώδικα τοῦ 15' αἰῶνος⁵, ἐκ τῶν νέων προσκτήσεων τῆς Ἱ. Μονῆς, περιέχοντα ἐν ἄλλοις καὶ ἔργα τοῦ Νικολάου Μεθώ-

1. Πρβλ. Ἐπετηρίς Β.Ι.Ε. 3 (1961), Ἀθῆναι 1962, σελ. 83 κέ. — 4 (1962), Ἀθῆναι 1963, σελ. 65 κέ. — 5 (1963), Ἀθῆναι 1964, σελ. 71 κέ. — 6 (1964), Ἀθῆναι 1965, σελ. 75 κέ.

2. Περὶ τούτου βλ. τὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος τόμου δημοσιεύματα: Ἀθανάσιου Δ. Κομίνη, Ὁ νέος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (Μέθοδος καὶ προβλήματα), σελ. 17-34.— Τοῦ αὐτοῦ, Σακελιῶνος παραλειπόμενα (Συμβολὴ πρώτη), σελ. 35-75.

3. Ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι μᾶλλον ἀπίθανον, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Πάτμον, μαρτυρεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ παλαιοὶ κώδικες οὐ μόνον διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς των μὲ τὴν ἀπαροδὸν τῶν αἰῶνων ηὐξήθη σημαντικῶς ἀντὶ νὰ μειωθῇ, ὡς θὰ ἀνεμένετο.

4. Ἐκτὸς τῶν κωδίκων τούτων, τῶν ὁποίων σύντομον περιγραφὴν βλ. ἐν Ἐπετηρίδι Β.Ι.Ε. 6 (1964), Ἀθῆναι 1965, σελ. 77 κέ., ὑπάρχουν καὶ πολλὰ μαθηματάρια προερχόμενα ἐκ τῆς Πατμιάδος Σχολῆς. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται καὶ τινες κώδικες χρησιμοποιηθέντες προφανῶς παλαιότερον ὑπὸ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς καὶ ἀσφαλισθέντες ἔκτοτε μετὰ τῶν μαθηματάρων ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κιβωτίου. Τῶν κωδίκων τούτων δὲν ἔχει γίνεи εἰσέτι λεπτομερῆς ἐξέτασις, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ποῖοι ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἤδη περιγραφῆ καὶ ποῖοι εἶναι τελείως ἀκατάγραφοι.

5. Εἷς τὸν κώδικα τοῦτον ἐδόθη προχείρως ὁ ἀριθμὸς 949, τῶν νέων κωδίκων ἀριθμηθέντων προσωρινῶς ἀπὸ 901 κέ. Τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον ἐτοποθετήθη εἰς τὸ τέλος τοῦ 212 κώδικος, ὅπου εἶναι καὶ ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ θέσις.

νης, παρατηρήσαμεν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι εἶχε χρησιμοποιηθῆ ὡς πρόχειρον ἐξώφυλλον ἐν περγαμηνὸν δίφυλλον, τοῦ ὁποῦ ἡ γραφή ἐνεθύμιζε τὸν γνωστὸν γραφέα τῶν Πατμιακῶν Κοντακαρίων 212 καὶ 213. Πράγματι δὲ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ περιεχομένου διεπιστώθη ὅτι ἐπρόκειτο περὶ διφύλλου ἀποσπασθέντος ἐκ τινος τετραδίου τοῦ κώδικος 212.

Οἱ ὑπ' ἀριθ. 212 καὶ 213 Πατμιακοὶ κώδικες ἀποτελοῦν μίαν ἐνότητα, εἶναι δὲ οἱ σημαντικώτεροι πάντων τῶν γνωστῶν Κοντακαρίων¹. Γραφέντες ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἶχον ὡς σκοπὸν νὰ καλύψουν ὑμνολογικῶς τὸ ἑορτολόγιον τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ. Οὕτως ὁ 212 περιέχει ὕμνους εἰς τὰς ἀκινήτους ἑορτάς ἀπὸ α' Σεπτεμβρίου μέχρι λα' Αὐγούστου, ἐνῶ ὁ 213 περιέχει ὕμνους εἰς πάσας τὰς κινήτας ἑορτάς, τῆς περιόδου δηλαδὴ τῆς καλυπτομένης ὑπὸ τοῦ *Τριωδίου* καὶ τοῦ *Πεντηκοσταρίου*².

Οἱ κώδικες οὗτοι ὑποστάντες τὴν ἐκ τοῦ χρόνου (ἴσως δὲ καὶ ἐκ τῆς χρήσεως) φθορὰν³ δὲν σώζονται σήμερον ἀκέραιοι.

Ἐνταῦθα θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ὁ ὑπ' ἀριθ. 212 ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον, τοῦ ὁποῦ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τὴν ἀρχικὴν ἐν τῷ κώδικι θέσιν ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ περιεχομένου του καὶ νὰ συναγάγωμεν γενικώτερα συμπεράσματα περὶ τε τοῦ κώδικος καὶ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ.

Ὁ κώδιξ εἶναι ἔργον τῶν ἀρχῶν τοῦ ια' αἰῶνος, εἶναι περγαμηνὸς καὶ ἔχει τὰς ἐξῆς διαστάσεις: 0,260 (-0,265) × 0,190 (-0,200). σύγκειται ἐκ φύλλων 288, ἐκάστη δὲ σελὶς ἔχει 31 στίχους.

Ἐκ τινος σημειώσεως ἀναγραφείσης ἐπὶ τοῦ χαρτῶου παραφύλλου τῆς ἀρχῆς τοῦ κώδικος 212 μαθηθάνομεν ὅτι οὗτος ἐσταχῶθη διὰ τελευταίαν φο-

1. Πρβλ. K. K r u m b a c h e r, *Umarbeitungen bei Romanos*, Sitzungsberichte der philol. - philol. und der histor. Klasse der k. Bayer. Akad. d. Wiss., München 1899, σελ. 4 καὶ 41.— N. B. Τ ω μ α δ ᾶ κ η, *Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία καὶ Ποίησις* (ἦτοι *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν*, τόμ. Β', ἐκδοσις Γ') Ἀθῆναι 1965, σελ. 174 - 176 κ.ἄ.

2. Ἐκτενὴς περιγραφή τούτων, ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον των κυρίως, ἐγένετο ὑπὸ τῶν Μ. Ν α ο υ μ ῖ δ ο υ καὶ Π. Ν ι κ ο λ ο π ο ὄ λ ο υ, *Τὰ Κοντακάρια τῆς Πάτμου* (κώδικες 212 καὶ 213 ια' αἰῶνος), (*Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ ὕμνοι*, τόμ. Β'), Ἀθῆναι 1954.

3. Τὸ πρόβλημα ἂν τὰ Κοντακάρια ἦσαν ἀπλᾶ Ἀνθολόγια ἢ ἂν συνετάχθησαν διὰ λειτουργικὴν χρῆσιν ἀπασχολεῖ τοὺς περιγράψαντας αὐτά, τὰ συμπεράσματά των ὅμως δὲν εὐρίσκουν συμφώνους πάντας τοὺς ἀσχοληθέντας περὶ αὐτά. Πρβλ. N. B. Τ ω μ α δ ᾶ κ η, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 58-59, 97-101.— N. Λ ι β α δ ᾶ ρ α, *Περὶ τὰ προβλήματα τῶν Πατμιακῶν Κοντακαρίων*, ΕΕΒΣ 24 (1954), σελ. 337-350.— Τ ο ὕ α ὐ τ ο ὕ, *Über die Randnotizen der Kontakaria von Patmos*, ΕΕΒΣ 33 (1964), σελ. 17-47.— P. M a a s - C. A. Τ ρ υ π a n i s, *Sancti Romani Melodi Cantica, (Cantica Genuina)*, Ὁξφόρδη 1963, σελ. XXVI.

ρὰν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ βιβλιοδέτου τῆς Μονῆς ἱερομονάχου Νικηφόρου Ἀσημίνη τὸ ἔτος 1829¹. Κατὰ ταῦτα ἡ ἔκπτωσης τῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους φύλλων ἢ τετραδίων τοῦ κώδικος χρονολογεῖται πρὸ τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας², ἢ δὲ μετὰ πάροδον τόσων ἐτῶν ἀνεύρεσις μικροῦ τμήματος αὐτοῦ ἀποκτᾷ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ ἐνισχύει τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον εἶναι δυνατὴ ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἄλλων σπαραγμάτων εἴτε τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κώδικος εἴτε καὶ ἄλλων ἀκόμῃ³.

Σήμερα, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὁ κῶδιξ εἶναι ἀκέφαλος καὶ κολοβός. Ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔχουν ἐκπέσει ἐπτὰ ὀλόκληρα τετράδια, ἢτοι πενήντα ἕξ φύλλα⁴, ἅτινα περιεῖχον τοὺς ὕμνους ὀλοκλήρου τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τῶν πρώτων ἕξ ἡμερῶν τοῦ Ὀκτωβρίου. Τὸ φ. 1 ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ΚΑ' οἴκου τοῦ εἰς τοὺς ἁγίους Σέργιον καὶ Βάκχον ὕμνου, ἁγίων ἐορταζομένων τὴν ζ' Ὀκτωβρίου.

Ἐκ τοῦ τέλους τοῦ Κοντακαρίου ἦτο ἀγνωστον πόσα τετράδια εἶχον ἐκπέσει. Τοῦτο ὡς ἔχει σήμερα περατοῦται εἰς τὸ ΜΓ' τετράδιον, τὸ δὲ τελευταῖον φύλλον αὐτοῦ (288^v) λήγει μὲ φράσιν ἐκ τοῦ Α' οἴκου τοῦ δευτέρου εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος (ζ' Αὐγούστου) ὕμνου. Κατὰ ταῦτα τὰ ἐκ τοῦ τέλους ἐκπεσόντα τετράδια περιεῖχον ὕμνους ἀναφερομένους εἰς τοὺς ἁγίους, ὧν ἡ μνήμη τελεῖται ἀπὸ ζ' Αὐγούστου μέχρι λα' Αὐγούστου.

Τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον εἶναι λίαν διαφωτιστικὸν ἐν προκειμένῳ. Ἐπὶ τῆς κάτω δεξιᾶς ῥίξ τῆς ὀπισθίας ὕψεως τοῦ δευτέρου φύλλου ὑπάρχει ἡ ἐνδειξις τοῦ τετραδίου ΜΓ'⁵. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ ἐν λόγῳ φύλλον εἶναι τὸ 8ον τοῦ ἀπολεσθέντος τετραδίου, δηλαδὴ τὸ τελευταῖον, τὸ δὲ ἕτερον εἶναι τὸ 1ον, κατὰ τὴν γνωστὴν διάταξιν τῶν φύλλων ἐν τοῖς τετραδίοις 1 - 8, 2 - 7, 3 - 6 καὶ 4 - 5. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι μετὰ τὸ ΜΓ' τετράδιον τοῦ κώδικος ἐξέπεσαν τοῦλάχιστον τρία ἀκόμῃ τετράδια ἢτοι τὰ ΜΔ', ΜΕ' καὶ ΜΓ'. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, τὸ δεύτερον φύλλον τοῦ ἀνευρεθέντος διφύλλου (ἢτοι τὸ 8ον τοῦ τετραδίου ΜΓ') περατοῦται εἰς τὸν ΙΒ'

1. Ὁ Νικηφόρος Ἀσημίνης ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ πρώτου παραφύλλου τῶν κώδικων τοὺς ὁποίους ἐστάχωνε στερεότυπον σημείωσιν παραλλάσσουσαν ἐνίοτε ἐλαφρῶς ἀπὸ κώδικος εἰς κώδικα. Ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἡ σημείωσις ἔχει οὕτω: 1829. Ἀνεκαινίσθη ἡ παροῦσα βίβλος παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις | κὺρ Νικηφόρου Ἀσημίνη | μνησθείη | Κύριος ὁ Θεὸς τῶν γονέων αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ | βασιλεῖα τῇ ἐν οὐρανοῖς.

2. Σημειωτέον ὅτι ἔκπτωσης τετραδίων μετὰ τὴν στάχωσιν Ἀσημίνη ἀποκλείεται ἐντελῶς, διότι οἱ ὑπ' αὐτοῦ σταχωθέντες κώδικες διατηροῦνται ἄριστα καὶ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος ἀφίνου ἀμφιβολίαν.

3. Σπαραγγατα κώδικων ὑπάρχουν ἀκόμῃ πολλά. Ταῦτα συνεκεντρώθησαν ἤδη εἰς εἰδικούς φακέλους, πλὴν ὅμως δὲν ἐπεχειρήθη εἰσέτι ἡ ταῦτισις των.

4. Ὡς εἶναι δυνατόν νὰ εἰκάσωμεν ἐκ τῶν ἐνδείξεων τῶν σφραγισμένων τετραδίων.

5. Διακρίνονται ἐπίσης σαφῆ ἴχνη τῆς αὐτῆς ἀριθμήσεως ΜΓ' καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω δεξιᾶς ῥίξ τοῦ πρώτου φύλλου.

οἶκον τοῦ εἰς τὴν κατάθεσιν τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου, δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν μετὰ τινος ἀκριβείας ὅτι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ κώδικος ὑπῆρχεν εἰσέτι ἐν πλήρες ἢ ἐλλιπὲς τετράδιον¹. ἦτοι τὰ τετράδια τοῦ κώδικος ἦσαν ἐν συνόλῳ τεσσαράκοντα ἑπτὰ.

Δοθέντος δὲ ὅτι ὁ κώδιξ 212 εἶναι Ἀνθολόγιον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν περιέχει ὕμνους ὀλοκλήρους εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀγίους, ἀλλὰ κατ' ἐπιλογὴν εἰς τοὺς κυριωτέρους ἐξ αὐτῶν, ἄλλοτε ὀλοκλήρους καὶ ἄλλοτε μόνον τὸ προοίμιον καὶ ἓνα, δύο ἢ τρεῖς οἴκους, φυσικὸν εἶναι καὶ εἰς τὸ ἀνευρεθὲν δίφυλλον νὰ παρατηρῆται ἡ αὐτὴ ἀναλογία. Οὕτως οἱ σωζόμενοι ὕμνοι ἀκέραιοι ἢ ἐλλιπεῖς ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας: ιθ', κ', κβ', κε' καὶ λα' Αὐγούστου. Κατανέμονται δὲ ἀνά ἕκαστον φύλλον ὡς ἀκολουθῶς: Τὸ π ρ ὦ τ ο ν φ ύ λ λ ο ν περιέχει τοὺς ὕμνους τῶν ἡμερῶν ιθ', κ', κβ' καὶ κε' Αὐγούστου, τοῦ ὕμνου τῆς ἡμέρας ταύτης διακοπτομένου εἰς τὸν Α' οἶκον. Τὸ δὲ δ ε ύ τ ε ρ ο ν φ ύ λ λ ο ν περιέχει τμήμα μόνον ἐκ τοῦ ὀλοκλήρου ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Β' οἴκου καὶ περατούμενον εἰς τὸ μέσον τοῦ ΙΒ' οἴκου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι τὰ ἀπολεσθέντα ἐξ φύλλα τοῦ τετραδίου ΜΣ' (ἦτοι τὰ 2ον, 3ον, 4ον, 5ον, 6ον καὶ 7ον) περιεῖχον ὕμνους τῶν ἡμερῶν κε' ἕως λα' Αὐγούστου. Τὰ δὲ δύο προηγούμενα τετράδια ΜΔ' καὶ ΜΕ' περιελάμβανον ὕμνους τῶν ἡμερῶν ἀπὸ ς' ἕως ιη' Αὐγούστου.

Ἐκ στατιστικῆς μελέτης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναλογούντων ὕμνων ἀκεραίων ἢ ἐλλιπῶν εἰς ἕκαστον τετράδιον τοῦ κώδικος καὶ εἰς ἕκαστην ἡμέραν καὶ ἐκ παραλλήλου μελέτης τῶν λοιπῶν γνωστῶν Κοντακαρίων συμπεραίνομεν ὅτι: Εἰς ἕκαστον τετράδιον τοῦ κώδικος ἀντιστοιχοῦν θεωρητικῶς ὀκτὼ περίπου ὕμνοι ἀκέραιοι ἢ ἐλλιπεῖς, ἄρα ἀνά εἷς ὕμνος περίπου εἰς ἕκαστον φύλλον². Κατὰ ταῦτα ἐκ μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ κώδικος ἀπωλέσθησαν μετὰ τῶν ἑπτὰ τετραδίων πεντήκοντα πέντε - πενήκοντα ἑννέα ὕμνοι περίπου, ἐκ δὲ τοῦ τέλους περὶ τοὺς εἴκοσιν - εἴκοσι τρεῖς, ἐκτὸς τῶν ἀνευρεθέντων πέντε. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ τετράδια ΜΔ' καὶ ΜΕ' (ἦτοι δέκα ἐξ φύλλα) περιεῖχον ὕμνους δώδεκα ἡμερῶν (ἀπὸ ς' - ιη' Αὐγούστου), ἐνῶ κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμοὺς ἔπρεπε κατὰ μέσον ὄρον οἱ ὕμνοι νὰ ἦσαν δέκα ἐξ - δέκα ὀκτὼ, καὶ ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡμέραι τινὲς ἀπὸ τῆς ς' μέχρι τῆς ιη' Αὐγούστου δὲν θὰ εἶχον ὕμνους (πρβλ. ἀνωτ. ὅπου ἐλλείπουν οἱ ὕμνοι τῶν ἡμε-

1. Δύο φύλλα θὰ ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὸ ὑπόλοιπον κείμενον τοῦ ὕμνου τῆς λα' Αὐγούστου. Εἰς ἣν δὲ περιπτώσιν ὑπῆρχε καὶ ἕτερος ὕμνος εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν ἢ καὶ σημείωσις τοῦ ἀντιγραφῆως ἢ τι τοιοῦτον, πάλιν δὲν θὰ ἀπηρτεῖτο ἕκτασις μεγαλύτερα τοῦ ἐνὸς τετραδίου.

2. Οἱ σωζόμενοι ὕμνοι εἰς τὰ 288 φύλλα τοῦ κώδικος εἶναι 305.

ρῶν κα', κγ' και κδ' Αὐγούστου) ἄλλαι δὲ θὰ εἶχον μόνον τὸ προοίμιον και τὸν Α' οἶκον, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἰς τὰ ἀπολεσθέντα ταῦτα τετράδια θὰ περιείχοντο τοῦλάχιστον τέσσαρες - πέντε ἀκέραιοι ὕμνοι. Οἱ ὕμνοι οὗτοι θὰ ἦσαν ἀσφαλῶς μὲν ὁ δεῦτερος και ἐνδεχομένως και τρίτος τῆς Μεταμορφώσεως, πιθανώτατα δὲ δύο ἢ τρεῖς εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Κατωτέρω παρέχομεν τὰ κείμενα τοῦ διφύλλου, κατὰ τὸν τύπον τῶν προγενεστέρων περιγραφῶν Κοντακαρίων, χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἐπιφέρωμεν διορθώσεις ἢ κριτικὰς παρατηρήσεις¹. Μεθ' ἑκαστον ὕμνον ἀκολουθοῦν σημειώσεις και βιβλιογραφία.

Φύλλον πρῶτον

(Ἄνω ζα: Μηνὶ Αὐγούστῳ ιθ'). Κοντάκιον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου ἡγῶς β' πρὸς τό· **Τὰ ἄνω ζητῶν**:

(Προοίμιον)

Τὴν κλήσιν, σοφέ· δι' ἔργων ἐβεβαίωσας·
μακάριος σύ· γενόμενος και τίμιος·
ἀγαπήσας Κύριον·
και τελέσας ἔργα παράδοξα·
και οὐρανοὺς νῦν κατώκησας·
πρ ε σ β ε ὕ ω ν ἀ π α ὕ σ τ ω ς ὕ π ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν.

(Οἶκος)

Α'

Πίστει ζεούση και θείῳ πόθῳ· τοῦ Χριστοῦ ὀρθοφρόνως· τὰ τοῦ κόσμου τερπνά· ὡς σκύβαλα κατεπάτησας· διὰ νηστείας και ἀγρυπνίας· και ποικίλων ἀγῶνων και πόνων, πάτερ· ὑπομονῆς· ὑποτάξας τὴν σάρκα τῷ πνεύματι· και οἶκος γέγονας, μάκαρ· τῆς Τριάδος παράδοξα θαύματα· ἀεὶ τελῶν προσευχόμενος· και ἀγγέλων δμόσκητος γέγονας· πρ ε σ β ε ὕ ω ν (ἀ π α ὕ σ τ ω ς ὕ π ἐ ρ π ά ν τ ω ν ἡ μ ῶ ν).

Τόσον τὸ προοίμιον ὅσον και ὁ σωζόμενος οἶκος δὲν παραδίδονται ὑπὸ ἄλλων κωδίκων. Τὸ κείμενον αὐτῶν εἶναι ἀνέκδοτον, παρέμενε δὲ ἄγνωστον μέχρι τῆς σήμερον. Σημειοῦμεν ἰδιαιτέρως τὴν μνήμην τοῦ ὁσίου Μακαρίου

1. Τηροῦμεν δηλαδὴ ἀκριβῶς τὴν στίξιν τοῦ χειρογράφου, ἥτις ὡς γνωστὸν χωρίζει τὸ κείμενον εἰς στίχους και ἡμιστίχια, και διορθοῦμεν σιωπηρῶς τὰ ἐλάχιστα ἄλλωστε ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

τὴν ιθ' Αὐγούστου, μαρτυρουμένην ἐπίσης καὶ ὑπὸ δύο συναξαριακῶν κωδίκων (τῶν N καὶ Ra), ἐνῶ ὑπὸ πάντων τῶν λοιπῶν κωδίκων αὕτη παραδίδεται τὴν α' Ἀπριλίου. (Πρβλ. H. Delehaye, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae, Βρυξέλλαι 1902, στ. 909). Ἄλλαι μνήμαι Μακαρίων γνωσταὶ εἶναι αἱ ἐξῆς: ἡ τῆς ια' Αὐγούστου (H. Delehaye, ἐνθ. ἀνωτ., στ. 885), ἡ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου ις' Αὐγούστου καὶ ἡ τοῦ ὁσιομάρτυρος Μακαρίου ιζ' Αὐγούστου (Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Ἁγιολόγιον..., Ἀθῆναι 1960, σελ. 284 - 285).

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Σαμονήλ· πρὸς τό· **Τὰ ἄνω
ζητῶν** : ἤχος β'.

(Προοίμιον)

Φωτὶ θεουργῶ· ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν·
ἐκλάμπων σαφῶς· προλέγεις σὺ τὰ μέλλοντα·
Σαμονήλ θεόπνευστε·
ἐν προφήταις πρῶτος γενόμενος·
καὶ νῦν οἰκεῖς τὰ οὐράνια·
πρεσβεύων ἀπ(αύστως ὑπὲρ πάντων ἡμῶν).

(Οἶκος)

Α'

Πρῶτος ἐκ μήτρας καθηγιάσθη· καὶ προφήτης ἐγένον· βασιλεύς τε
δομοῦ τὸν Ἰσραὴλ ἐνδικώτατα· κρίνων ἐννόμως καὶ ἐμβιβάζων πρὸς ἐπί-
γνωσιν θεῖαν· Θεοῦ τοῦ πάντων· καὶ ἐμπιπρῶν· ἀπολλύων ναοὺς τε καὶ ξόανα·
εἰδώλων, ἱερομάκαρ· Σαμονήλ, ἀξιάγαστε, πάντιμε· διὸ καὶ νῦν ἐμφανε-
στατα· καθορᾶς τὴν Τριάδα τὴν ἀκτιστον· πρεσβεύων ἀπ(αύστως
ὑπὲρ πάντων ἡμῶν).

Καὶ τοῦ παρόντος ὕμνου τὸ προοίμιον καὶ ὁ οἶκος δὲν παραδίδονται ὑπὸ
ἄλλων κωδίκων, εἶναι δὲ κείμενα ἀνέκδοτα καὶ ἄγνωστα μέχρι σήμερον.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κβ'. Κοντάκιον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου· ἤχος
α'· πρὸς τό· **Χορὸς ἀγγελικός** :

(Προοίμιον)

Τὴν κλήσιν ἀγαθὴν· κεκτημένος, θεόφρον·
ἀνδρῶν τῶν πονηρῶν· ἀπεστράφης τὸ σέβας·
μὴ πτήξας τὰ βάσανα· Ἀγαθόνικε ἐνδοξε·
ὄθεν γέγονας· τῶν ἀγαθῶν κληρονόμος·
καὶ ἀπείληφας· σὸν τοῖς συνάθλοις ἀξίως·
τὸν ἄφθαρτον στέφανον.

(Οἴκοι) Πρὸς τὸ *Τῆ Θεοτόκῳ* :

Α'

Τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον καθικέτευσον· Ἀγαθόνικε πάνσεπτε· τοῦ ἀγαθῶναι τὴν κάκωσιν· τῆς ἐμῆς καρδίας· καὶ δωρήσασθαι λόγον μοι· τοῦ ἀξίως ὑμνήσαι σου· τοὺς ἀγῶνας οὗς ἤθλησας· ὑπὲρ τῆς πίστεως· τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν· πῶς πανταχόθεν περι|(φ. Α^v)εσκόπεις· οἷα ποιμῆν καὶ μάρτυς· καὶ τοὺς λύκους ἐκδιώκων· ἐποδήγεις σου τὴν ποιμνὴν· πρὸς γῆν τῆς ἀληθείας· βοῶν παρρησίᾳ· ὡς πρόβατα ἐγνώσθημεν· σφαγῆς διὸ θνήξωμεν· ἵνα κομισώμεθα· τὸν ἄφθαρτον στέφανον.

Β'

Ὁλβον πατρῶν βδελυξάμενος· Ἀγαθόνικε· καὶ τὰ τούτων σεβάσματα· Θεῶ προσήχθης δι' αἵματος· βοῶν ὡς ὁ Παῦλος· τῆς ἀγάπης τοῦ κτίστου μου· οὐ χωρίσει με κίνδυνος· οὐδὲ διωγμὸς οὐδὲ μάστιγες· διὸ μὴ μέλλετε δικασταὶ πρὸς τὴν ἔτασιν· ἐγὼ γὰρ σπεύδω· παθεῖν προθύμως· ὑπὲρ τοῦ παθόντος· ἐκουσίᾳ τῇ γνώμῃ· ἵν' ἡμᾶς ἀθανάτισας· ζωῆς τῆς αἰωνίου· δείξῃ κληρονόμους· τοὺς πίστει ἀναμέλλοντας· Χριστῶ συσταυρούμεθα· ὅπως κομισώμεθα· τὸν ἄφθαρτον στέφανον).

Γ'

Υγχετο (sic) φθάσαι ὁ τύραννος· πρὸς τὴν μέλλουσαν· βασιλεύειν τῶν πόλεων· ὅπως κἀκεῖ ὁ πανένδοξος· καὶ στερορὸς ὀπλίτης· καταγγέλλῃ τὸ ὄνομα· τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν· ἀνδρειοφρόνως γὰρ ἤλεγξεν· τὴν ματαιότητα· τῶν εἰδώλων καὶ ἄνοιαν· τῶν δικαζόντων· κράζων ἀπαύστως· ἐπίγνωτε καὶ γνῶτε· ὅτι εἷς Θεὸς ὑπάρχει· ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· τούτον προσκυνοῦντες· σὺν νιῶ καὶ πνεύματι· τῷ ἁγίῳ κράζομεν· Τριάς ἁγία δόξα σοι· ἐξ ἧς κομιζόμεθα· τὸν ἄφθαρτον στέφανον.

Τὸν παρόντα ὕμνον μεθ' ἑνός, δύο ἢ καὶ τριῶν οἴκων παραδίδουν ἐπίσης καὶ τὰ ἐξῆς Κοντακάρια : Βατοπεδίου 1041, Λαύρας Γ 28, Μεσσήνης 157, Μόσχας Συνοδικῆς Βιβλιοθήκης 437, Σινᾶ 926 καὶ 927. Πρβλ. Σωφρ. Εὐστρατιάδου, Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ ἔργα, Β' (ὑπὸ Μ. Νκουμίδου), ΕΕΒΣ 25 (1955), σελ. 232.— Ν. Λιβαδάρα, Κοντακάρια τοῦ Σινᾶ (Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ὕμνοι, τόμ. Γ'), Ἀθῆναι 1957, σελ. ρλζ', σπς' καὶ υνδ'.— Γέροντος Παντελεήμονος Λαυριώτου, Συμπληρωματικὸς κατάλογος χειρογράφων κωδίκων Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας, ΕΕΒΣ 28 (1958), σελ. 146. Περὶ τοῦ κώδικος τῆς Μόσχας βλ. Amfilochij (Sergievskij), Kondakarij v Grečeskom Podlinnike XII - XIII v. po Rukopisi Moskov. Sinod. Bibliot. N. 437, Μόσχα 1879, σελ. 133 - 134 καὶ 191).

Ἐκδόσεις: Τὸ προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος εὑρηγται ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Αὐγούστου· βλ. ἔκδ. Ρώμης 1902, σελ. 480. Τὸ προοίμιον μόνον καὶ παρὰ Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ'.

(Ἄνω ᾠα: *Μηνὶ Αὐγούστῳ κέ'*). *Κοντάκιον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου ἐπισκόπου Κρήτης· ἤχος β'· πρὸς τό·* **Τὰ ἄνω ζητῶν** :

(Προοίμιον)

Τοῦ Παύλου δειχθεὶς· συνόμιλος, ἀπόστολε·
σὺν τούτῳ ἡμῶν· τὸν λόγον προκατήγγειλας·
τῆς ἐνθέου χάριτος·
μυστολέκτα τίτε παμμακάριστε·
διὰ τοῦτο βοῶμεν σοι·
μὴ παύση πρῆσβέων· ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

(Οἶκος)

Α'

Τὸν ἐπὶ γῆς· ὀφθέντα φωστῆρα· καταγγείλας ἐν κόσμῳ· τῆς αὐτοῦ ἀφενδοῦς· θεότητος ἐχρημάτισας· φίλος οἰκειῶς καὶ κληρονόμος· ὅθεν πίστει προσπίπτων σὲ ἱκετεύω· ὅπως ταῖς σαῖς· ἱκεσίαις παράσχη μοι ἔλλαμψιν· διώκων· τὴν ἀχλωδὴν· τῆς ψυχῆς μου σκοτόμαιναν | (ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ πρῶτον φύλλον).

Καὶ ὁ ὕμνος οὗτος παραδίδεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω κωδίκων, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Γ 27 τῆς Λαύρας. Ἐκ τῶν κωδίκων τούτων ἄλλοι μὲν παρέχουν τὸ προοίμιον καὶ τὸν Α' οἶκον, ἄλλοι δὲ πλείονας τοῦ ἐνὸς οἴκου, πλὴν οὐχὶ τοὺς αὐτοὺς πάντες. Οὕτως ἐν συνόλῳ παραδίδονται πέντε οἴκοι. Πρβλ. Α m f i l o c h i j, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 134. — Σ ω φ ρ. Ε ὑ σ τ ρ α τ ι ᾶ δ ο υ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 232. — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ', σπς' - σπζ' καὶ υνδ'. — Γέροντος Παντελεήμονος Λαυριώτου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135 καὶ 146.

Ἐκδόσεις: Μηναῖον Αὐγούστου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 498-499 (τὸ προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος). — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρλζ' (μόνον τὸ προοίμιον).

Φύλλον δεύτερον

(Μηνὶ τῷ αὐτῷ λα'. *Εἰς τὴν κατάθεσιν τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἤχος β'· πρὸς τό·* **Τὴν ἐν πρῆσβείαις** :

(Προοίμιον)

Τὴν θεοδόχον γαστέρα σου, Θεοτόκε,
 περιλαβοῦσα ἢ ζώνη σου ἢ τιμία
 κράτος τῆ πόλει σου ἀπροσμάχητον
 καὶ θησαυρὸς ὑπάρχει τῶν ἀγαθῶν ἀνέκλειπτος,
 ἢ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

(Οἴκοι)

Α'

Τίς γηγενῶν τὰ σὰ μεγαλεῖα ...

Β'

Πάντα τὰ σὰ παράδοξα ὄντως... δυνά) ¹μεις πάσας· ἀοράτως τροποῦ-
 ται· σὸν τῆ ἐσθῆτι· ἅπερ ἀγνή· φυλακτῆριον ἔθου τῆ πόλει σου· θησαύρισμα
 δὲ τὸ θεῖον· ὡσπερ τεῖχει ἡμᾶς περιβάλλοντα· φρουροῦντα περιζωννόντα·
 ἰαμάτων πηγὰς ἀναβλύζοντα· ἢ μόνη τεκοῦσα (ἀειπάρθενος).

Γ'

Νέμοις ἡμῖν· καθάπερ ἐκ κρήνης· τῆς ἀγίας σοροῦ σου· ἰαμάτων πη-
 γὰς· καὶ τρόπαια τοῖς ὑμνοῦσι σε· σὲ γὰρ ἐτύπου ἢ θεία πάλαι· κιβωτὸς τι-
 μωροῦσα· τοὺς ἐναντίους· καὶ τῷ λαῷ· τοῦ θεοῦ χορηγοῦσα τὰ θαύματα·
 διὸ σε· νῦν ἐξαιτοῦμεν· περιζῶσαι ἡμᾶς ἐν τῆ ζώνη σου· ἰσχὸν καὶ κράτος
 ἀήττητον· κατ' ἐχθρῶν ἀπειθούτων τῷ κράτει σου· ἢ μόνη τεκοῦσα
 ἀειπάρθενος.

Δ'

Γένος βροτῶν· ὑμνεῖ σου τὸ κλέος· εὐφημοῦμεν δὲ μᾶλλον· οἱ τοῦ κλή-
 ρου τοῦ σοῦ· πανύμνητε σοῦ τὰ σύμβολα· τὴν ἱεράν σου καὶ παναγίαν· καὶ
 ἐσθῆτα καὶ ζώνην· δι' ὧν καθάπερ· ἀπὸ πυρός· πᾶν κακὸν ἀφ' ἡμῶν ἀπελαύ-
 νεται· δι' ὧνπερ τὴν σωτηρίαν ἢ τιμῶσα σε πόλις πορίζεται· διὸ ἡμεῖς οἱ
 ἀνάξιοι· τῶν αἰτήσεων πέρας λαμβάνομεν· ἢ μόνη τεκοῦσα (ἀει-
 πάρθενος).

Ε'

Ἄδυτον φῶς· ἐκ σοῦ ἀνατεῖλαν· κατεφαίδρυνεν ὄντως· νοητὸν φωτι-
 σμόν· τοῦ σώματος τοῦ τιμίου σου· τὴν παναγίαν· καὶ θείαν ζώνην· καὶ καθάπερ

1. Ἡ συμπλήρωσις ἐγένετο ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ κώδικος τοῦ Τουρίνου κατὰ τὴν ἐκδο-
 σιν Pitra.

ἡλίου ἀδύτου φέγγος· νῦν φωταυγεῖ· ἐκ σοροῦ παναγίας ἰάματα· θαυμάτων πολλῶν τε πλήθη· δωρημάτων δὲ πάντων τῶν ἀγαθῶν· αὐτῆς τελοῦντες τὴν σήμερον· τὴν κατάθεσιν πάντες ὑμνοῦμεν σε· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

Ζ'

Ὁ οὐρανός· τὸν ἥλιον ἔχει· καταλάμποντα πᾶσιν· ἡ ἡμέρα τὸ φῶς· καὶ τοῦτο νύξ διαδέχεται· ἡ δὲ σορός σου ἡ παναγία· θεοτόκε παρθένε, τὴν θείαν ζώνην· ὡς οὐρανόν· περιέχει τὸν κόσμον φωτίζουσα· ἦν πάντες· οἱ βασιλεῖς τε· θείῳ πόθῳ ἰδρῦσαντο, πάναγνε· τῇ πόλει σου φυλακτήριον· δι' αὐτῆς γὰρ ἀεὶ περισώζεται· ἡ μόνη (τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Ζ'

Ὅντως οὐδεὶς· ἐπάξιος λόγος· εὐφημῆσαι, παρθένε· τὴν σεπτὴν ἀληθῶς· καὶ πάντιμον θείαν ζώνην σου· ἡ γὰρ τὸν πᾶσαν· |(φ. Β^ν) ἀρρήτως κτίσιν· συγκρατοῦντα περιβαλοῦσα, Θεοτόκε· θείαν νηδύν· περιζώσασα πάντων ὑπέρεκειται· τῶν ὄντως ἐπουρανίων· καὶ γηϊνῶν χρημάτων τῇ χάριτι· ἀγγέλοις ὄθεν αἰδέσιμος· καὶ ἀνθρώποις ὑπάρχει αἰνέσιμος· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Η'

Ἐφθης τοῦ κόσμου πορευομένη· οὐρανίους ἀνόδους· σὸν ἀγγέλων χοροῖς· ὀδεύουσα, μητροπάρθενε· καταλιποῦσα τὴν σὴν ἐσθῆτα· καὶ τὴν θείαν σου ζώνην εἰς ἀφθαρσίας· τύπον τοῦ σοῦ ἀκηράτου καὶ θείου σκηνώματος· ἀντίτυπον ὄθεν ταῦτα· θησαυρὸν κεκτημένοι τῆς χάριτος· ἐκεῖθεν πλοῦτον δεχόμεθα· οἱ πιστῶς σε ὑμνοῦντες, πανύμνητε· (ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος).

Θ'

Ἄλλον παράδεισον, Θεοτόκε· κεκτημένοι, παρθένε· τὴν σεπτὴν ἀληθῶς· ζωῆς ὡς ξύλον τὴν ζώνην σου· περιφρουροῦσαν κατατρυφῶμεν· τῶν ἐκ ταύτης θαυμάτων τῶν καθημέραν· ὄθεν πιστοί· ἐκτελοῦμεν αἰσίως τὴν σήμερον· τὴν θείαν· χάριν δὲ ταύτης· καὶ πανένδοξον ὄντως κατάθεσιν· δι' ἧς ὡς ὄπλον, πανύμνητε· στεφανοῖς εὐδοκίαις τὴν πόλιν σου· ἡ μόνη τεκοῦσα ἀειπάρθενος.

Ι'

Σὲ τὴν ἁγίαν τὴν τῶν ἁγίων· ὁ τοῦ κόσμου δεσπότης· μεταστήσας ἐκ γῆς· ἐπέπερ ἦν εὐδοκούμενον· τὴν μετὰ σώματος οἴκησίν σου· οὐρανοὺς ἐμβατεύειν τοὺς ἐπιγείους· περιστολήν· καταλεῖψαι τὴν σὴν εὐδόκησεν· τὴν θείαν

τε ζώνην ταύτην· τὴν αὐτὴν οὐρανὸν χρηματίσασαν· τῇ δόξῃ ὄντως ὑπέρι-
μον· σοῦ τὴν πόλιν ὡς κόσμον δεδώρηται· ἡ μό(νη τεκοῦσα ἀειπάρ-
θενος).

ΙΑ'

"**Αμπελος** ὡσπερ τὸν θεῖον βότρυν· ἡ τιμία τὴν ζώνην· περιφέρει σορός·
δι' ἧς ἡμεῖς θεῖαν δύναμιν· περιζωννόμεθα, Θεοτόκε· οἱ τὴν σὴν προστασίαν
εὐπορηκότες· ὅθεν καὶ νῦν· εὐφροσύνης τὸ γλεῦκος καὶ χάριτος· ταῖς σαῖς
νῦν θεαῖς πρεσβείαις· ἐμφορούμεθα πάντες ἐκ θλίψεως· τὴν ταύτης θεῖαν
κατάθεσιν· ἐτησίως τιμῶντες καὶ σέβοντες· (ἡ μόνη τεκοῦσα ἀει-
πάρενος).

ΙΒ'

Κτῆσαι ἡμᾶς· λαὸν ἐκλεκτόν σου· ὁ τὸ αἷμα τὸ θεῖον· δι' ἡμᾶς ἐν σταυ-
ρῷ· κενώσας καὶ ἀνεκαίνισας (sic)· παλαιωθέντας· | (ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ δεύ-
τερον φύλλον).

Τὸ προοίμιον καὶ ἓνα ἢ δύο οἴκους ἐκ τοῦ παρόντος ὕμνου γνωρίζομεν ἐκ
τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω κωδίκων, πλὴν τῶν Γ 27 καὶ Γ 28 τῆς Λαύρας, οἵτινες
οὐδὲν ἐκ τοῦ ὕμνου τούτου παραδίδουν. Ὁ καταστραφεὶς κῶδιξ τοῦ Τουρίνου,
ἐξ οὗ κυρίως ἠγτλησεν ὁ P i t r a πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ 1904, παρεῖχεν
ἐπίσης καὶ τὸν Γ' οἶκον: *Νέμοις ἡμῶν*... Οἱ λοιποὶ οἴκοι οἱ ἐν τῷ ἡμετέρῳ
διφύλλῳ σφζόμενοι εἶναι παντελῶς ἄγνωστοι ἄλλοθεν καὶ ἀνέκδοτοι. Πρβλ.
A m f i l o c h i j, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135, 192. — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ'
ἄνωτ., σελ. ρνζ', σπη' καὶ υνε'.

Ἐκ δόσεις: Μηνᾶιον Αὐγούστου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 556 (μόνον τὸ
προοίμιον καὶ ὁ Α' οἶκος). — J. B. P i t r a, *Analecta Sacra*, τόμ. Α',
Παρίσιοι 1876, σελ. 530-531 (τὸ προοίμιον καὶ οἱ τρεῖς πρῶτοι οἴκοι ἐκ τοῦ
κώδικος τοῦ Τουρίνου). — Ν. Λιβαδάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. ρνζ' (μόνον τὸ
προοίμιον).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

α) Ὁ Πατμιακὸς κῶδιξ 212 ἀπετελεῖτο ἀρχικῶς ἐκ τεσσαράκοντα ἐπτὰ
τετραδίων.

β) Τὰ ἐκπεσόντα τετράδια εἶναι ἐπτὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς (Α'-Ζ') καὶ τέσσαρα
ἐκ τοῦ τέλους (ΜΔ'-ΜΖ').

γ) Τὰ ἐλλείποντα ταῦτα τετράδια ἐξέπεσαν πρὸ τοῦ 1829, ὅποτε ἐστα-
χώθη διὰ τελευταίαν φοράν ὁ κῶδιξ.

δ) Οί άπολεσθέντες ύμνοι άνέρχονται εις έβδομήκοντα πέντε - όγδοήκοντα περίπου, ήτοι πενήκοντα πέντε - πενήκοντα έννέα έκ τής αρχής και είκοσιν - είκοσι τρεΐς έκ τοϋ τέλους τοϋ κώδικος.

ε) Έκ τών έκ τοϋ τέλους τοϋ κώδικος άπολεσθέντων ύμνων εις ή δύο εις την Μεταμόρφωσιν τοϋ Σωτήρος και δύο ή τρεΐς εις την Κοίμησιν τής Θεοτόκου ήσαν κατά πᾶσαν πιθανότητα άκέραιοι.

ς) Έκ τών έν τῷ διφύλλῳ σωζομένων ύμνων πέντε ήμερῶν δύο ειναί παντελῶς άγνωστοι και άνέκδοτοι, τρίτου δέ ύμνου επίσης άνεκδότου σώζεται μέγα τμήμα (δέκα οΐκοι), ένῶ πρότερον ήσαν γνωστοί έξ άλλων κωδίκων μόνον τρεΐς οΐκοι.

ζ) Έκ τοϋ περιεχομένου τοϋ άνευρεθέντος διφύλλου άποδεικνύεται δια μίαν άκόμη φοράν ότι τὰ Πατμιακά Κοντακάρια ειναί αξιολογώτερα και πληρέστερα πάντων τών λοιπῶν Κοντακαρίων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ. ΚΟΜΙΝΗΣ

